

L'Estiuada

Periódic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'istiu.

Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9

Any IV

Sant Hilari Sacalm, 22 Juny de 1911

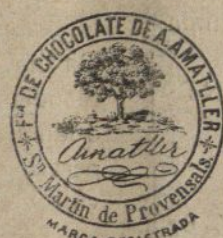
Núm 36

XACOLATA = AMATLLER

CASA FUNDADA L' ANY 1800

!! NOVA CREACIÓ !!

Classe superior a 1 pesseta la lliura de 400 grams : : : : :
» bona a 1 y 1'25 pessetes la lliura de 400 grams : : : : :
» Coco-Ametlla (pera menjar cru) a pessetes 1'50 el paquet : : : : :

NOVES CLASSES ESPECIALS

elaborades sols ab Cacau, Sucre, Canyella o Vainilla : : : : :
: : : : : als preus de 1'50 y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Se ven a les cases de Ultramarins y Comestibles

Oficines: Carrer Manresa, 10.—Barcelona

Programa que 's realisa

El nostre periódic, no es un periódic de partit, ni de bando, ni sisquera de lluyta. Quan varem idear la seva publicació, ho ferem conduïts per un criteri de fonda catalanitat y d'un ardorós amor a Sant Hilari.

La nostra vila necessitava un periódic, que cantés les seves belleses y les seves gestes; que fos un esclat triomfal d'entusiasme y d'encoratjament, que constituís, en resúm, una escola d'amor patriòtic-vilatà, per damunt dels partits polítics, les diferenciacions de grupo y les petites renuncies personals... No tenim el problema previ de l'escola? No té la vila de Sant Hilari una historia y un folk-lore popular; un vivíssim problema municipal; unes montanyes, uns camps y una aigua miraculosa? Doncs blasonem-ne de que ho tenim, empró avans ho hem de conèixer, pera estimar-ho.

Fruit d'aquest criteri, fidelment preconcebut, ha sigut la nostra conducta, la qual tothom ha vist que s'adaptava a la totalitat del viure il·larienc y als ideals que'l fonamentan.

El nostre periódic, es una convergència, una síntesi, un pensament d'augusta y serena feconditat. Allà ont hi han bandos, el periódic es una arma gayrabé sempre plena de negacions, allà ont la lluyta de bandera no existeix, es un summum d'activitats, un edifici que s'alsa incommovible, un esperó patriòtic qui tenyeix totes les coses d'un color vivificant per l'esperit.

L'ESTIUADA, vol ser aixó, una escola d'educació y cultura vilatanes, y es clar que tot obrant així, tot realisant el seu criteri principalíssim, ha de comentar els fets qui passen. Imposa aytal cosa, el mateix ideal preponderant y la mateixa tasca periódística noble y liberrima d'ideals que topen ab una fonda gran o petita—no importa la quantitat quan ella es signe de llealtat honrada.

L'ESTIUADA, jove y entusiasta com sempre, reapareix a la llum pública.

blica. Enguany surt considerablement augmentada de tamany; l'obra seva ho exigeix y ho exigeix adhuc ab mes fons, la llegió dels qui ab ella treballen en profit dels ideals catalans y de la nostra vila directament. Persones que ni son ni viuen en la nostra vila ens han ofert y ens brinden la seva distingida col·laboració. Així hem pogut portar a cap, una gran obra. Així podem fer ofrena, aquest istiu, d'una completa monografia històrica de Sant Hilari, escrita per l'il·lustrat historiador en Francesc Carreras y Candi.

Tothom pot veure l'importància d'aquets estudis històrics vilatans. La realització del de la nostra volguenda vila, es un triomf de L'ESTIUADA y una corona de l'orer damunt la migueta cultura vilatana, lo qual constitueix l'objecte essencial dels nostres esforços. Pera arribar a ell, ens cal la cooperació de tots els patriotes; de tots els qui, estimant a Sant Hilari puguin aportar el seu granet de sorra; de tots els qui sentin fretura d'una intensa educació catalana, car nosaltres, avans que tot hem de tenir un gran anhel de catalanització, pera irradiar-la en els nostres compatriotes y ferlos ciutadans de Sant Hilari y de Catalunya, la nostra única patria.

Son aquets els ideals qu'ens molen a fer el periódic: el donar a conèixer y orientar els estudis y manifestacions de vida vilatana sempre dintre la consciència nacional de Catalunya. Naturalment que L'ESTIUADA es fonda y radicalment catalanista; que ella respira ab tota l'intensitat aquest sentiment.

Aquet, el nostre objecte, queda ben marcat y clarament espresat en la colecció de números publicats. Ara ja podem fer un programa y dir lo que hem fet. Empró cal plantar una nova fita y per aixó contem ab un grandíssim ressort; ab l'entusiasme y el coratge de tots els qui fem L'ESTIUADA, aquet no'ns mancarà pas, per aixó anirém endavant, ab la certesa de que fem una bona y excelent obra.

Mentrestant, compatriotes, salut y bona festa major.

F. CULI VERDAGUER.

La nostra Historia

Les cases payrals d'extens patrimoni, guarden com preuades relíquies les velles escriptures y mes vells pergamins, aont s'hi consignen els títols de propietat, ademés dels timbres de gloria conquerits y honorats pels avantpassats. Als hereus diligents y aprofitats qu'estimen les deixes dels avis, els es grat repassar sovint el rosari de recorts, pera no decaure en la tasca d'augmentar lícitament, apenyorantlo ab noves glories el casal ennoblit ab el treball y sanes creencies y costums.

Els pobles d'honorable passat, serven també, com a cosa sagrada, les dates y fets que poden ser semèn de un pervindre mes gloriós encare. Aqueixos fets y aqueixes dates se compaginen en el llibre de la *Historia*. Pacients recercadors, garvelladors y comentaristes cuyden d'aytal compaginació ú ordenació; son els historiadors, honorables patricis que laboren en la quietut del arxiu.

La majoria de pobles han vist desaparèixer els llurs, degut a guerres, malvertats o incuria dels qui debíen procurar per la conservació. Mes, si han desaparegut els arxius, per altra part resten els de casals particulars quina glòria es la de llur poble, per que en passades èpoques han ajudat al avenç y prosperitat, y'ls ne queda testimoni que fa parlar l'historiayre que llegeix fins en les pedres que jauhen entre runes.

Nostra vila, té un passat gloriós que's cobrí d'oblit, aqueixa pols d'ingratitut y desamor que cap ànima piadosa cuydà de fer desaparèixer de sobre'ls títols nobiliaris que, com tot poble important, guardaven les lleixes del estudi de tantes cases grosses com ajudaren a la formació, avenç y aixamplament.

Arxiu col·lectiu es com que no n'existís, y es lo que potser privava de que algú intentés la tasca d'ordenar; mes avants calia cercar, aplegar; y d'aixó se'n ha cuydat un patrici ben honorable, al qui hem d'estar

agrahidíssims. Aquest laboriós apòstol de l'Historia, agraït a les delitoses temporades fruhides en els paratges de la nostra població y comarca, y fins potser, reconegut a les sanitoses aigües, s'ha interessat vivament per sapiguerne totes les coses passades, y així, ja de temps ha anat donant a llum una sèrie de notícies històriques, aparegudes en son començ en el periódic *La Veu de La Guilleria*, de curta vida per cert y que tant gallardament ha substituït L'ESTIUADA; quina ha anat continuant la publicació de les notes importants del carnet de don Francesc Carreras y Candi, que no es altre'l cronista eminent de qui venim parlant; notes que completarà venint a formar una magnífica monografia que, editada per L'ESTIUADA, a mes de servir de regal als favoreïdors y amics, de la ja arrelada publicació estival, se li donarà un destí adequadíssim: servir de premi a les escoles per que'ls nostres homes de demà coneguin el passat de la seva població, y així estimar-la y honorarla mes pera que esdevinga l'esplèndit coronament de l'obra iniciada tant be per els joves companys que regeixen els destins de Sant Hilari, fent que brilli com se mereix, al costat de les poblacions balnearies mes renombrades.

Al costat de don Francesc Carreras y Candi, quin paper no hi ha fet mossen Ramon Corbella, il·lustre canonge de la seu vigatana! Un'altra fura d'arxius, qui esclari tenebrors en el procés de Joan Sala y Serralonga. La col·laboració d'aqueixos dos escriptors-historiadors es molt estimada dintre'l nostre periódic y d'ella n'ha de sortir, al costat de la crònica passatjera, per no dir lleugera, l'inventari de coses que son el segell de la vigorosa personalitat de la vila de Sant Hilari Sacalm, font de salut y de vida, com l'anomenà don Francisco Permyer.

Tindrém *Historia*, y, per cert, deguda a supremes autoritats. Plaume consignar el goig immens qu'experimento per aytal fet.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

La Generalitat de Catalunya

Darrerament, en la vida política de la nostra terra s'ha produït un acontereixement, demostració pa pable de que l'ideal català va fent la seva via. Me refereixo al acord pres per la Diputació provincial de Barcelona afirmant la personalitat catalana y convidant a les demés Diputacions germanes a arribar a un acord sobre la creació d'un organisme superior, que sigui representació legal de l'unitat viva de la nostra terra.

Y no es lo mes eloqüent l'acort, sino'l fet d'haver sigut adoptat per unanimitat, sense mes excepció que la dels diputats provincials lerrouxistes, factors inassimilats, es-

trany, morbosos en la vida política de Catalunya. Fa uns quants anys, molt pocs, aytal unanimitat hauria semblat un somni; l'afirmació de la personalitat de Catalunya, l'aspiració a la constitució d'un organisme que la representés estaven vinculades en els partits catalanistes; avuy ja no's pot dir que siguin cosa de partit, sino que han passat a esser *substratum* comú de totes les agrupacions polítiques catalanes, programa mínim respecte del qual no hi ha discrepàncies.

Es realment confortador lo que passa. Ab la Solidaritat catalana, les nostres aspira-

cions mínimes, concentrades en el programa del Tívoli, varen ésser acceptades per els republicans y per els carlins y consagrades, ab formidable y unànim plebiscit, per tot el poble de Catalunya. Pero quedaven fora els partits dinàstics. Are, quan el gel de l'indiferència y la decepció produïda per la ruptura d'aquella conjunció patriòtica, semblaven haver mort en flor les nostres esperances, una nova extensió's produeix y se sumen a la afirmació catalana homes y partits que aleshores en quedaren fora.

Un altre fenomen. Fa uns quants anys la creació d'un organisme total català, adhuc subsistent els cossos provincials, hauria determinat una protesta en molts indrets de Catalunya. El fantasma del barcelonisme, maliciosament explotat per tots els que tenien interès en mantenir el vell estat de coses, hauria despertat segurament rezels y suspicacies. Les *provincies* de Girona, Tarragona y Lleyda haurien temut que l nou organisme fos un instrument d'absorció y de centralisme de Barcelona. Are, en cambi, estic convençut de que serà acceptada per totes ab joia l'invitació de la Diputació barcelonina. Y es que, destruïda l'influència dels sembradors de discordies, s'ha comprès que la Diputació general de Catalunya, en lloc d'esser un instrument d'absorció, era'l medi únic de que l'irradiació dels medis econòmics de la capital, no quedés reduïda als límits estrets y artificials de la *provincia*, sino que s'extengués a tota la terra catalana. Barcelona reb la sava de tots els pobles de Catalunya; no es just, doncs, que no'ls hi retorni els beneficis; no es equitatiu que la *provincia* de Barcelona monopolisi'l contingut enorme que paga y no utilisa la capital, ni es convenient que estigui magníficament dotada de vies de comunicació, que moren en els seus confins. Per altra part, s'ha d'empendre la construcció de ferrocarrils secundaris, s'han de crear les institucions de cultura y assistència, s'han de realisar les millores y reformes que'l desenvolupament econòmic, moral y social del nostre poble exigeix, y pera això es precisa l'acció mancomunada de totes les comarques de Catalunya.

El fet de que aquesta idea, tan lògica y evident, sigui avuy unànimament compresa, representa un avenç colossal en el nostre moviment; perque es elemental que abans de demanar reformes l'legislatives en condicions de poder consolidarles, es precis establir d'una manera incommovible l'unitat moral, interna, del nostre poble. L'extensió de les nostres aspiracions en quant a partits que representen forces mes o menys importants d'oposició, y en quant a pobles y comarques, que son parts integrants de la nostra terra, constitueix una victòria mes gran pera'l catalanisme que un triomf electoral a que podria ésser efimer, o una llei que podria resultar inaplicable y estèril. Es aquesta una victòria definitiva en la voluntat y en la consciència dels catalans.

Per això he cregut oportú, al saludar, com cada any, la reaparició de L'ESTIUADA, que aquest primer article fos destinat a consignar y a celebrar aquest fet, que estimo de venturosa transcendència. Tant de bó que l'any vinent poguém celebrar la plena realització de lo que es avuy un desitj y una esperança!

J. VENTOSA Y CALVELL.

Barcelona 12 Juny 1911.

Díes y hores

I.

Animan els desitjos plens de joventut de qui això escriu, d'anar portant an aquestes pàgines notes y gloses dels moments actuals. No altre cosa 's pot fer en mitj de la calma estival y anant dirigides les nostres pàgines a discretes gents qui gosan y descansen, y siguent ja d'elles vell amic de passats istius. El meu cansanci del tresscar hivernenc me convida també a la quieta, suspirada del repós, quines engunies analles son l'anar vivint y revifant energies versades avans. Pro la vida sense'l saber de la meditació es, verament, trista cosa, y cal que 'ls homes parem esment en els fets de la vida que, subtils o maliciosos, pro sempre elo-

qüents, ens mostren part de la nostra existència.

Y fan de bon pasar en la calma del estiu, entre hores d'amor y d'inquietut benigne, els díes, les hores d'aquet caminó de la vida; y jo seria felix si aquesta secció, humil com tan migrada ploma demana, fós l'espill agradós d'aquestes emocions y dels fets y dels aspectes de la vida que pas-a.

Mentrestant, per avuy, siguin les primeres paraules les per mí als llegidors dites, no sols de renovament d'antiga amistat, no menys franca per ésser, segurament, ignorada, com de salutació present. Els díes y les hores del present istiu vistes ab curtetat per un glosador de *temporada*-y notau que això es ja quelcom irònic—reconec que son difícils de dictar, pro ¡molt seria!, no es vana pretensió la meua de saltar tan obstacle, molt més quedanne la seguretat animadora de que si vostres ulls s'en cansen, sabeu discretament deixarles, encare que segur vostra benevolència sabrà arriar més enllà que'l nostre enutjament... Y així comença la tasca de qui no sapiguent comensar per res, te per avuy finida la feyna.

KORAMANT

St. Hilari estació d'istiu

L'afició a lo exotico

Pocs pobles poden ab tanta justícia com el nostre, atribuirse el calificatiu de estació d'istiu.

Si enteném per aytal, tot un conjunt de circumstancies, factors imprescindibles que determinen el fet positiu que en determinades localitats existeixen, analisant una per una aquestes qualitats, trobaríem que el nostre poble fora un dels que mes ne reuneixen.

La Naturalesa, la mare pròdiga, ha volgut afavorir a Sant Hilari ab els seus dons mes prehuats.

En el cor mateix d'aquestes espléndides montanyes, ha fet brollar la riquesa imponderable de unes aygues minerals que, sens dupte, en la seva classe son les úniques que ab mes valor d'elements mineralisadors poden complir la indicació terapèutica a que están destinades.

Mes no es aquesta sola qualitat la que fa que avalorí la cura hidrològica d'aquest poble.

Per mí el valor mes gran radica en la varietat de manantials que existeixen, cada un d'ells dotats d'elements diversos y que deixen al metge un camp grandíols pera el compliment d'una serie de indicacions particulars.

No son els malalts per un defecte nutritiu els únics que poden ab elles trobar el remey indicat a la llur malaltia, son tota una serie de enfermetats especials produïdes per les mes diverses causes, les que per medi de les aygues de Sant Hilari poden curarse, tenint en compte de que cada un dels manantials son tantes altres armes poderoses ab que poden comptar pera combatreles.

Avuy día en que, tanta importancia la terapèutica moderna concedeix als tractaments per les aygues minerals, es veraderament llastimós que no siguin mes dignes d'estudi y de la atenció mèdica, unes aygues que com les nostres tenen totes les qualitats, pera figurar entre les millors dintre la seva classe; qui sab si el únic defecte qu'elles tenen es el d'existir en un poble que, per ésser nostre, fa que la majoria dels nostres metjes si no les desprecien, no li presten tota la atenció, qu'estic segur li oferirien si existisin ben lluny de casa nostra.

Per desgracia está molt arrelat en nosaltres el defecte ben deplorable de sols estimar lo que als altres perteneix. Es cert que elles ab la propia valua s'han conquerit un nom quasi mundial, però també es cert que si en lloc d'existir en la nostra terra, hagués sigut en favorescuda un altra localitat estrangera qualsevol, fora mil vegades superior la seva fama, y això es degut a que nosaltres ens creyém que ab la seva propia virtut se sobra pera obrirse pas, y no volem ab el nostre concurs secundar el favor prehuadíssim que la Naturalesa ens ha fet. Aquesta no sols ha estat magnánima ab el present d'un es aigües valuosíssimes, sino que

ha coronat de tots els encants mes envejables aquestes encontrades. Les frondositats dels nostres boscos, la riquíssima varietat de la nostra flora, el fruit d'un clima fresc, la situació referent a l'altura, ben considerable y que tant beneficiosa influencia exerceix en el desenrotll de totes les funcions orgàniques y la temperatura quasi constant y tota una serie ademés de qualitats totes elles inmillorables, fan de la nostra vila una de les mes precioses estades d'istiu. Les seves aigües complint les diverses indicacions terapèutiques y ls atributs imponderables de la Naturalesa esplayant l'esperit en la contemplació de la nostra riquesa natural, fa que sigui Sant Hilari un

dels llocs que ab mes justícia pugui anomenarse veraderament com a espléndida estació d'istiu.

Per mí el calificatiu que creyentse els seus admiradors ferli justícia, l'anomenen per la *Suisa Catalana*, si be es cert qu'ens fa l'honor d'una envejable comparació, no crec tampoc sigui el que mes ens tingui de plaurens, tota vegada que lo millor que's pot dir an aquest poble posantlo al nivell a que's mereixedor per les seves infinites qualitats es no Suisa Catalana, sino *Sant Hilari*.

JOAN ESTIL-LAS.

Sant Hilari, 15 Juny 1911.

LES GUILLERIES

Aquesta comarca que'n part pertany a la *provincia* de Barcelona y en part a la de Girona, es troba casi arreu coberta per espléndida vegetació que es l'admiració de quants aficionats tenen gust y aïman l'esperit de montanya. Així, doncs, es veuen les valls y fondalades, així com els turons de les serralades, rublerts d'exuberant vegetació, atapahit llur brancam de fulles de distints tons esmeragdins y de dimensions tan diferents que acablat ab la varietat de troncs d'alçaries desiguals senyala d'un modo general l'abundantia *flora* d'aquesta deliciosa comarcada.

Es la *flora* de les més precioses y dignes d'estudi, ja que desde l'arbre corpulent y centenari fins a la delicada planta de vida inferior enclou una variada gamma fitològica que constitueix la riquesa botànica d'aquest deliciós país de l'alegria de la felicitat y de la vida.

Si rica es la *flora* no deixa tampoc de esserho la fauna, quina varietat d'individuos es gran, abundan les aus més diferents, desde la de rampinya que fa ses corçerries durant la nit, fins al amorós pitroig que s'acosta als vidres de les finestres de les habitacions del home, desde'l de plomatge serió y uniforme fins al que llueix en son vestit la virolada coloraina de tints metàlics y desde'l que comença la feina saludant a trenc d'alba el día ab llurs armònics reflets fins a quell que apenes piula.

Dóna gust sentir el rossinyol que niant per les vernedes de les vores de riu y torrenteres, endolçeix l'estona ab sonores passades quins gorgosqueigs se barregen a voltes ab la remor suau de l'aigua cristal·lina que s'escorça per entremitj de trencat lilit de rodigos còdols y lluits palets.

Ademés del rossinyol aucell de *parra*, s'en crían d'altres que deleitan els oïdos ab llurs acompassades canturies, així com també n'hi han que recorren boscs y camps destrueixen ja de nit ja de dia infinitat de petits insectes que de propagarse massa danyarien encare més els plantius causant allavors greus perjudicis a la agricultura, una de les principals fonts de riquesa.

S'hi crían ademés altres animals que protegits per l'escabositat de les montanyes d'aspedades cingleres en quines baumes endinzades en el viu rocam del esqueu augmentan considerablement, fomentant així la afició al cinegetisme, quin spert se manté per l'abundó d'animals, dits de cassa.

Aquesta comarca, doncs, ofereix condicions d'esbarjo, de passa-temps y de distracció, que qui s'en sàpiga aprofitar assolirà hores alegres y divertides.

Si bones son aquestes condicions, no deixen d'esser menys bones y de tanta o més importancia per la vida, les relatives a la constitució geològica del terreny, que per ses qualitats granitiques fa siga de gran porositat y filtri moderadament les aigües pluvials, mantenint el terror ab un grau de humitat apropiat per la vida, allunyant així la possibilitat d'estanyaments y aigües molls que contribueixen sempre per la putrefacció y descomposició de substancies orgàniques en son quiet fondo, al desenrotll de gasos que morbossejan l'atmosfera. Així aquí aquesta la tenim sempre pura y d'una tant simpática transparencia que la major part del any se trasllueix per intensa blavor que's pert en l'immensitat del espay que com a volta d'arc incommensurable s'exten per damunt nostres testes. Es l'

aire de montanya, ric en oxigen, gas imprescindible per la vida animal, y pobre en gas carbònic y oxid de carbono y altres gasos deleteris que tant abundan en l'atmosfera de certes populoses ciutats y que tant pessimes influencies exerceixen sobre la salut.

A més de lo dit, la bona orientació del terreny, la seva situació y altura, la riquesa hidrològica y les bones condicions de clima que's troban en distints paratges de la comarca en qüestió, fa que's tingui com a país de lo més sanitos y higiènic dins de nostra aymada terra catalana.

Les especials condicions que reuneix aquesta fresca y fertil comarca, la existencia de montanyes, desde quins enlairats turons se domina bona extensió de terreny, els paratges hermosos, la munió d'ermites y santuaris que arreu s'aixecan, constitueixen un centre que atrau y captura a un estol nombrós de vianants y excursionistes que recorren les diferents encontrades tranquilisan llur esprit, donan vida y plaher al cos y son l'animació dels caserius y pobles. Entre 'ls molts d'aquesta alterosa y fresquivala comarca, n'hi han dos que per les circumstancies especials que reuneixen fa que sigan durant la temporada de d'istiu ocupats per nombrosa colonia estiuajanta y visitats per gran nombre d'excursionistes.

N'es l'un la vila de Sant Hilari Sacalm, situada a 800 metres sobre'l nivell del mar, que degut a les fonts d'aigües miner-medicinals, bicarbonatades alcalines 11° a 14° c. de temperatura, que'n sos encontorns hi brollan, classificades com a mellors del mon, reconegudes y declarades d'utilitat per sa valor terapeutica en el tractament de la litiasis cirica (mal de pedra), en la calelitiasis, gota, anémics, infarts del fetge, y altres enfermetats, crida a un gran nombre de valetudinaris, que mercés al aigua picant, reintegran salut y forces fisiques que havian perdudes, coadjuvant a aquest bon efecte y positiu resultat l'agradable temperatura del ambient y l'esplay que ofereix a la vista els hermosos voltants de la població, quins es presten a una varietat d'excursions, per camins planers uns y per pendents de més o menys inclinació altres, lo que obtiga a una gimnasia pulmonar y a moviments del cor més o menys moderats.

Es l'altre, el poble de Viladrau, distant del primer unes 3 hores, situat a 840 metres sobre'l nivell del mar y aixecat sobre un dels estrebs que dona lo vessant N. del vell y alterós Montseny, quina montanya casi l'abriga mostrantli com a bell esguart, el turó de Matagalls, en quin cim hi ha començada una ferma soldada que ha de sostenir una magnífica Creu de pedra picada en substitució de la de fusta que anys en darrera va destruir el llamp.

Doncs té, en aquest poble s'hi reuneix durant els mesos forts del istiu una nombrosa y escullida colonia barcelonina quines families, van a fruitirhi, mentres en altres punts apreta el calor, la Lona temperatura que regira en aytal recó del cor del Montseny.

Es l'ambient sanitos, format per aire oxigenat, pur, fresc y sec, enbaumat per essencies fines que's volatizan del calzer perfumat de belles flors, així com per l'aroma suau y delicat que's despen de timons y farigoles y altres herbes oloroses que en abundancia creixen en els boscs dels contorns. Essent doncs tant bones les condi-

cions climatològiques d'aquesta comarca y dels pobles esmentats, no es pas gens estrany que vegi cada any augmentar el nombre de famílies que aprofiten les ventatges senyalades mentres regnen els calors caniculars, ja que trovant l'alivi desitjat, retornen a la casa llur satisfets y contents del bon temps

passat y de la reconstitució física obtinguda.

A Sant Hilari, doncs, els que sofreixin de aparell renal y a Viladrau els que vulguin fruir d'un clima tónic excitant.

A. ARIET.

Viladrau.

Abús intolerable

Dies enrera el Sr. Celestí Devesa, desde les planes de *La Veu*, es queixava amargament y ab rahó sobrada, de la destrucció d'aucells a la comarca d'Olot. «Quan els ciderers son plens de cideres madures-deya -els pagesos fan una barraca de branques de cualsevol arbre pera amagarshi, prop dels esmentats arbres fruiters, y durant els matins y tardes passen algunes hores allí esperant a les merles, grives, cuarroigs, oriolis y molts y molts altres aucells insectívors que van al ciderer a buscar menjar pera durlo als seus petitets que tenen dintre del niu y a escopetades maten als pobres aucells que acudeixen allí, que son casi tots als de les citades especies que hi ha en una extensa rodalia de cada ciderer».

«De modo que ab aquest procedir maten els pares y els petits s'han de morir de fam dintre del niu, causant ab tals procediments, el complet aniquilament d'uns aucells tan útils a l'agricultura».

Lo mateix, exactament lo mateix passa en aquesta comarca. Els aucells se maten d'un modo criminal pels qui més interès haurien de tenir en favoreixer el seu desentrollo. Ja no cal dir que les disposicions le-

gals sobre la veda son aquí lletra morta: quiscuns cassadors les respecten, empró ni aquets que tan dignament obran, exerceixen l'acció honorable y benefactora vers els qui ilegalment y a despit del humanitarisme més rudimentari, assessinen als aucells, ab enorme dany per l'agricultura y pel seu ofici o afició.

Aixó, sencillament, es intolerable. Hi ha que exercir una intensa acció, contra els qui gosen fent mal als pobrissons aucells. Es precis que les autoritats posin tota la seva energia en fer cumplir la llei de cassa; que 'l somaten si convé organisi excursions pel camp y que els mateixos cassadors se constitueixin en guardians sagrats, pera combatre aquesta baixesa.

Es intolerable —repetim— que aqueixes montanyes encantadores y aquets camps que son el nostre orgull, se vegin malvestats y vegin l'aniquilament d'un element tan útil y que tant l'hermoseja.

Nosaltres denunciem publicament l'abús escandalós y estem disposats a denunciar davant l'Autoritat a qui cometi una d'aquestes vergonyoses malifetes.

Aigua picant.

Als coristes de «La Guilleria»

Quan diumenge vinent inaugurareu la vostra senyera, es segur que ho fareu rublerts d'una joia intensa. L'acte de la benedicció y estrena, per aixó será més solemniat perquè será un acte d'ingenua y esplendorosa cordialitat; el resultat d'un treball voluntariós, realitat ab gust.

Ja teniu senyera. Heu fet un camí, heu seguit una ruta y ella vos ha portat una corona damunt la nostra obra vilatana. La senyera sempre porta darrera seu un estel de triomf viscut, de treball admirat conscientment. Ara vosaltres l'entregareu al poble; car la nostra ensenya, amics, es de tots, no per la contribució material que cada hui hi ha aportat, sinó per la comunitat del poble ab vosaltres que fa que tothom la vulgui com a cosa seva. Aquesta es la forsa més gran que posseiu. La vostra obra, en endavant, consisteix en fer que la senyera surti sempre victoriosa, sigui sempre de tothom y tothom la veneri. Jo ja sé que sempre la presentareu a la plassa pública immaculada com ara; n'es penyora d'aixó el vostre patriotisme y l'amor que vers ella sentiu.

En JOSEPET, qu'es un devot de «La Guilleria», may com ara ha sentit tant goig per ella, empró tampoc cap vegada ha sentit tant la necessitat de que prossegueixi el seu camí coratjosa com fins ara. No deixeu marcir la feina feta: redobleu els esforços. Caniteu a la Patria poixanta y al Amor generós. Entoneu ab fermesa l'himne a la vila volguda; que les seves vibrants notes, fassin bategar en un mateix suprem ideal els cors dels nostres compatricis. ¡Amunt els cors! Aixequen ben alta l'ensenya.

Vosaltres, coristes de «La Guilleria» que tant be sabeu emprar el temps migrat que 'l treball quotidià vos deixa lliure, sou ben dignes de tota la nostra estima y del mes alt honor. Penseu sempre que l'Art y l'amor patriòtic son medis de forta vivificació per l'esperit.

JOSEPET

Per Sant Hilari

El doctor Queralto, il·lustrat metje de Barcelona, ha escrit una carta al nostre esti-

mat company senyor Estil·las, de la qual n'extreyem algún paragraf. Diu el doctor Queralto «am quan pler rebo la nova de la reaparició de L'ESTIUADA, el xamós periòdic català que tant alt posa el nom d'aqueixa vila. Si arreu son necessaries les fulles catalanesques pera donar a conèixer lo bo de les nostres encontrades y al ensemps treballar pera millorarles, en pocs indrets, potser, tant útils com a Sant Hilari, ont la tasca a fer es grossa y urgentíssima, lluitant contra la tendència extrangerista; ha de posar de relleu l'insuperable bondat d'aqueixes aigües y lluitant contra'ls encofornaments burgesos ha de cantar l'encis de ses boscuries.»

Y acaba la carta donant un important vot en pro de Sant Hilari y de ses aigües. El doctor Queralto, president del «Institut Mèdic Social de Catalunya», ens ofereix l'apoy fer d'aquesta entitat mèdica per tota l'acció nostra de donar a conèixer les preuades condicions de la nostra vila y de ses miraculoses aigües».

Excursionejant

A les amigues y companyes d'excursió

Una d'aqueixes hermoses tardes del mes de les flors, en que l'astre del dia de tant en tant amagava sa lluentó y esplendorosa figura, sortirem de nostra vila nadiua per anar al Santuari de la Mare de Deu de Gracia, verdadera atalaya que s'aixeca majestuosa en mitj d'un bosc sempre bell; el que servan per la part de ponent y tramontana altes montanyes, com si fossin murs a propòsit per guarirlos dels ventallals y desde quin benamat lloc se veu entre llavant y mltj-jorn aquell mar com cap mes blau quines blanques onades besan tranquils nostres jamay prou cantades platxes.

Al davant de de dit Santuari, asseguts els uns en la muralla que cerca la espayosa plassa que allí hi ha; altres passejant per aquells entorns sempre iguals pero de diferents colors segons la época de l'any y cantant els demás patriòtics cançons com si volguesin imitar als rosinyols y pinsans y a les jolives cadeneres que desde que'l dia naix refilan per la boscuria, passarem allí un parell d'hores, sense donantsent compte, allunys de la monotonia de la vila y entregats nostres esperits a glorificar y enlay-

rar sentiments nobles y generosos ja que veyam amb admirable consorci agermanades la fé, la Patria y l'amor.

Fruiem dels encant encisadors de la Naturalesa, que siguent molts y variats sempre. en la Primavera sont més remarcables, ja que en aquesta época del any Natura tota desplega ses gales, s'adorna en llurs joyes y se vesteix de colors els més hermosos.

La flayre del romani, la gregor de la gínera, el murmurí de les aigües, la verdor de les herbetes y el cant dels aucells saltironant alegres per les brancades dels arbres allà ont hi han fet son niu, ens donaven a comprendre la existencia d'un Creador. La magnífica creu de termes ens recordava la redempció del home; ens deya amb eloqüencia muda com portá la civilisació al mon; per quin motiu fou aquell lliurat del esclavatge repugnant del temps del paganisme y dignificada la dona al instituirse el matrimoni únic e indisoluble; per quins motius poseim la llibertat de que gosém y per quina rahó la societat deu reposar baix la base de la fraternitat y dignitat humanes y perquè el principi y fonament de la societat deu esser la familia. ¡Aixó y molt més ens deya aquella magnífica creu per sí sola! Pero al veure en una de ses cares la imatge de Sant Jordi, patró de Catalunya, aparequé a nostres ulls la Patria benamada. Per nostra pensa passaren com películes de cinemàtofrag els fets gloriosos en que la historia ens recorda sa passada grandesa; el seu esplendor; les gestes d'un Jaime el Conqueridor y d'un Roger de Lluria, les virtuts y sabiesa d'un Raymón de Penyafor, l'abnegació y patriotisme d'un Joan Casanovas; sa lligislació propia, son poder y sa munificencia. Comparavem lo que forem y lo que som; y al veurer qu'avui per petiteses dels homes la pobre mare está desolada y trista y que poc a poch se li arribassen fins per molts de sos fills quiscuna flor que conservava; se li nega la personalitat y's tracta de deixarla completament nua... una llàgrima sortí de nostres ulls y una exclamació dels llavis al ensemps que demanavem a S. Jordi que de nou agafés son caball blanc y foragités el drac que vol engolir-se les despulles de grandesa.

No podiam abandonar un lloc que tan bonrató ens feu passar sens despedirnos d'aqueixa Mare que nit y dia per tots vella y allà en aquella capelleta objecte de nostre predilecció, de genolls en terra y ab els ulls fells d'alegria li mostrarem nostre amor. Perqué siguent ella la Reina de les mares y la mare el ser que poseeix en grau superlatiu d'amor mes dur y encés es Ella, Maria, la verdadera reina del amor.

JOSEP CASTANY Y GELATS

Lloret 3 de Juny de 1911.

Glosa

«Rimes lliures»

Vull cantarvos amb estrofes la virtut del meu amor, car ell naix de mes entranyes per fer vida d'il·lusions.

Son estrofes y guspires: son del cor subtils esclats: balls arpeigs d'ànima pobra; notes blanques sens rimar.

Sols per vos les nits serenes van prenent hermós relleu; cada estel, jo'l robaria, car ne sobran en el cel.

D'un altar vareu fugirne desitjant com jo aquest mon, ont tot ell es sols mentida menys l'amor: ¡suprem amor!

Vostres llavis son la copa ont jo bec: ells apagan foc qu'abrusa de mon cor, l'ardenta sed.

Als matins, el camp es nostre y els aucells els companys; cada glosa me desperta un dols viure d'il·lusió; perxo'n plauen camps y boscos; el trinar de rossinyols, el baix mormoreig d'abel·las, de papellones el vol, son l'encis de juvenesa son l'esclat d'un etern goig: preludi de poesia: sensacions d'un novell cor.

La natura may n'es pròdiga per cantar crehuant el mon. Si al cantar en vestres brassos doneu vida y doneu foc...

Les estrofes son més lliures:

es hermós l'aurific sol, com la nit te més estrelles per coronar vostre front...

El camp, camp d'amors, es vida y la vida es sols l'amor.

Rimes lliures de ma pensa que fugiu sens guia y nort!

EMILI GRAELLS CASTELL

Moviment d'estiuejadors

Hem donat ja la benvinguda al istiu. Es clar que la llista que avuy anem a començar no s'allargarà gayrebé indefinidamente com al pic de la temporada. Empró alguns noms podem apuntar y encare qui sap si'ns descuydarem de quiscún? No ho voldriem pas, car la voluntat del cronista es apuntar ab tota la fidelitat possible an aquestes planes a les persones que visiten la nostra població.

Tenim entre nosaltres a En Josep Tous Roca y senyora (Brasil); En Pere Llovera (Barcelona); Lluís de Dalmases y familia; senyora Francisca Planagumá y filla (Olot); En Joan Coll; Lluís Pons; Nicolau Raspall y senyora; J. Rius y familia; Josep Virgili y familia; Doctor Joan Cadevall Diars y senyora (Tarrasa)...

També diumenge va arribar ab el seu automòvil el senyor Pere Homet y familia, de Barcelona.

El prec que l'istiu passat dirijirem als senyors estiuejadors desde aquesta secció fou en general atés. Novament encareixem la necessitat de qu'ens deixin el seu nom al arribar, única manera de que'l moviment d'estiuejadors pugui portarse ab tota fidelitat com se mereix.

Els forasters, si no volen ells mateixos portar, com se fa als punts d'estiueigim-portants, el seu nom a L'ESTIUADA o a la *Modernista*, P. de l'Esglesia, 2, poden ferho per medi dels duenyos de les cases ahont s'hostatjen.

A.

Noves

Com ja vehuen els nostres llegidors, hem augmentat notablement el tamany de «L' Estiuada»; a pesar d'aixó el preu de suscripció continuarà essent el mateix.

Además a darrers de Juliol, reparitirém gratis als nostres suscriptors, una hermosa y acabada monografia histórica de Sant Hilari Sacalm, ilustrada ab gravats, escrita pe'l distingit y erudit historiador en Francesc Carreras y Candi.

Dissapte, diumenge y dilluns la nostra vila celebrarà sa festa major. Pera amenisar els actes que de costum tenen lloc hi han contractades les cobles «Nova armonia» de La Bisbal y «Els Serafins del Baix Montseny» d'Arbucias.

Hi haurán sardanes públiques dematí y tarde y a la nit grans balls al café del Unió y Tivoli.

El diumenge el Chor solemnisará l'estrena de la senyera ab els actes que ja consigném en altre lloc y dilluns se farà la tradicional y concurreguda tornaboda a la Font-Vella, en qual deliciosa encontrada s'hi tocarán sardanes.

Durant els dies de la festa major, se posarán a la venda noves series de postals de la colecció Ximeno, que com les del any passat cridarán molt l'atenció per la novetat d'assumptos y hermosura de paisatges, publicantse així mateix una vista panorámica de Sant Hilari del tamany de quatre postals, la millor sens dubte de les publicades fins al dia.

Nostre benvolgut amic, l'il·lustrat y jove metge d'aquesta vila En Joan Estil·las Reixach ha montat ja el seu despatx y clínica al carrer del Hort-Nou, n.º 3, baixos, havent establert una consulta especial pera les enfermetats produides per retard nutritiu: Càlculs del ronyó y del fetge, Diabetes sacarina, Gote, Obesitat, Rematisme, etc.

Pera omplir la vagant de sereno municipal produida per la mort den Hilari Collbatallé, ha sigut nomenat en Josep Rotllant. L'Ajuntament també ha acordat la con-

fecció d' nou y elegant trajo pel Guarda Urbá, qui entrarà en servey el día 24.

Per afecte d'una reunió tinguda entre varis propietaris y agricultors de la comarca, en la qual s'acordà la fundació d'un Sindicat Agrícol, el día 11 va celebrarsen un altre en la Casa de la Vila, aprobantse, ab alguna modificació, els Estatuts presentats per una ponència que previament se nomenà pera redactarlos.

S'està procedint al arreglo dels carrers, passeigs y fonts.

Diumenge, 25, segon día de la festa major, l'entitat choral «La Guilleria» celebrarà l'acte solemne de la benedicció y estrena de sa Senyera, costejada per subscripció popular.

L'acte de la benedicció tindrà lloc a tres

quarts de deu a la plassa de l'Esglesia, cantantse totseguit d'haverse efectuat el grandió «Imne a la Senyera», lletra del nostre estimat compatrici Antón Busquets y Punset y música del intel·ligent compositor reverent Josep Colomer, organista de Santa Mònica de Barcelona, qui vindrà expressament pera dirigirlo.

A les deu se celebrarà un solemníssim ofici que serà cantat pel cor ab acompanyament d'armonium y de l'orquestra d'Arbucias.

A la una de la tarda se farà un apat de germanor al Hotel Fauria, a'l que hi assistirán els socis coristes y protectors, haventse convidat ab especial interés als autors del «Imne a la Senyera».

A les nou de la nit «La Guilleria» obsequiarà ab una serenata al Ajuntament, cantantse les següents composicions: «Imne a la

Senyera», «La gent del any vuit» y «L'Empordà».

Durant tot el diumenge la Senyera estarà exposada a la Casa de la Vila.

El día de Sant Joan s'inaugurarán les sessions de cinematograf al café del Tivoli, ab un nodric e interessant programa de pel·lícules.

S'ha establert una tartana que va a Vic tres vegades cada setmana y viceversa. Te instalada l'administració de Vic, R. del Passeig, 33.

Hem rebut un follet titolat «Les Rates Pinyades» de l'Emili Tarré. Descriu admirablement y ab infinitat de detalls la composició orgànica d'aquella bestia diurna; la seva manera de viure, de volar y de dormir; les classificacions que d'ella poden fer-

se y remarca l'immens be que fan a l'agricultura, de la qual diu qu'en son indispensables col·laboradors.

= **Trophogeno Font**, medicament aliment insubstituible pera convalescents, raquitisme, neurastenia, tuberculosi.

La Il·lustració Catalana ha convocat un certamen pera la juvenalla aficionada a totes les Arts y sobretot a la poesia, que fa sos primers tenteigs sense arriscarse encara a la publicitat tant desitjada y tant temuda sobretot de les jovenetes.

No's fixa tema ni s'imposa cap limitació, cada hu pot enviar lo que mes li agradi de lo que hagi fet. Els treballs han d'enviarse avans del 15 d'Agost y els que siguin premiats rebrán una recompensa en una festa qu'es convocarà.

Imp. Fills Domingo Casanovas, Ronda S. Pau, 67, Barcelona

Hotel d' Espanya

— DE —

Miquel Martí

Confort inmillorable

Habitacions espayoses

Plassa de Mn. Verdaguer y de la Iglesia

Hotel Suis

DE

Narcís Poudevida

Obert desde el 1.er de Juny

Situat a la

Plassa de Mn. Cinto Verdaguer

MAGATZEMS EL CENTRE

de Melchor, Culi y Tarrés

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Paseig de Gracia)

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERIA, SEDERIA y LLENCERIA

especialment en catxemirs de seda, liberts, estampats de seda y cotó, gran varietat de géneros blancs a preus de fàbrica y tota mena de fantasies pera la temporada.

Xocolates FORESTIN

Son els mellors y els unics obtinguts per compresió progressiva

A Pesetes 3, 2, 1'50 y 1 els 400 grams

Especialitats de la casa:

Gaseosa sòlida Forestin - Postres Naturalistes

Purés esterilissats - Aliments complets - Etc.

Fàbrica: Girona, carrer del Nort, 15 y Anselm Clavé

AIGUES DE ST. HILARI

RONYONS, PAHIDÓ, FETGE

Hotel Martín

Obert desde el 1.er de Juliol

AUTOMOVILS

Informes: Restaurant Martín. - Barcelona

Hotel Fauria

(Ca la Mestra)

Espayoses habitacions

Obert tot l' any

Carrer de la Rectoria

No patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans y bons
si en totes les ocasions,
y al menjar, feu us diari
de l' Aigua de Sant Hilari.

Dipositaris a Barcelona:

IGLESIAS Y BARTOMEUS

Assalt, 41

y al detall, en totes les farmacies y tendes d' aigues minerals.

CONSULTORI MEDIC DE

JOAN ESTIL-LAS REIXACH

CONSULTA ESPECIAL PERA ENFERMETATS PER RETART NUTRITIU
Càlculs del ronyó y del fetge. -- Diabetes sacarina. -- Obesitat. -- Gota. -- Reumatisme. -- Etc.

Hores de consulta de 10 a 12 y de 3 a 5

Hort Nou, 3, baixos

ST. HILARI SACALM